

**ՆԱՆՈՒՆ ՆԱՅԱՍԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱՅԱՍԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ Ը**

2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 29-ԻՆ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ՝ ՆԱՅԱՍԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԹՈՒՐԹՄԵՆՍՏԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻԶԵՎ ՕԴԱՅԻՆ ՆԱԴՈՐԴԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ ՆԱՄԱՉԱՅՆԱԳՐՈՒՄ ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՆԱՅԱՍԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՆԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱՐՅԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան

30 ապրիլի 2013թ.

Նայասրանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Գ. Նարոյությունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ֆ. Թոխյանի, Մ. Թովուզյանի, Ա. Խաչատրյանի (զեկուցող), Ն. Նազարյանի, Ա. Պետրոսյանի, Վ. Պողոսյանի,

մասնակցությամբ՝ Նանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցիչ՝ Նայասրանի Նանրապետության կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության պետի տեղակալ Ա. Մարությանի,

համաձայն Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Նայասրանի Նանրապետության օրենքի 25, 38 եւ 72-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2012 թվականի նոյեմբերի 29-ին Երևանում ստորագրված՝ Նայասրանի Նանրապետության կառավարության եւ Թուրքմենստանի կառավարության միջեւ օդային հաղորդակցության մասին համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Նայասրանի Նանրապետու-

թյան Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթ է հանդիսացել Նայասրանի Նանրապետության Նախագահի՝ 2013 թվականի ապրիլի 5-ին ՆՆ սահմանադրական դատարանում մուտքագրված դիմումը:

Ուսումնասիրելով դիմումը, գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, Նանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը, հեղափոխությունը համաձայնագիրը եւ գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Նայասրանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց**.

1. Նայասրանի Նանրապետության կառավարության եւ Թուրքմենստանի կառավարության (այսուհետ՝ Պայմանավորվող կողմեր) միջեւ օդային հաղորդակցության մասին համաձայնագիրն (այսուհետ՝ Նամաձայնագիր) ստորագրվել է 2012 թվականի նոյեմբերի 29-ին՝ Երեւանում:

Նամաձայնագրի անբաժանելի մասն է կազմում օդային հաղորդակցությունների երթուղիների մասին հավելվածը:

2. Նամաձայնագրի նպատակն է հաստատել օդային հաղորդակցություն Նայասրանի Նանրապետության եւ Թուրքմենստանի՝ որպես Չիկագոյի 1944 թվականի դեկտեմբերի 7-ի «Միջազգային քաղաքացիական ավիացիայի մասին» կոնվենցիայի մասնակից երկրների փարածքների միջեւ եւ դրանց սահմաններից դուրս:

3. Նամաձայնագրով Նայասրանի Նանրապետությունն ստանձնում է, մասնավորապես, հետևյալ պարտավորությունները.

- Նայասրանի Նանրապետության օրենսդրությանը եւ միջազգային իրավունքի համընդհանուր սկզբունքներին եւ նորմերին համապատասխան՝ համագործակցել Նամաձայնագրի մյուս կողմի հետ օդային հաղորդակցության բնագավառում,

- Նամաձայնագրի մյուս կողմին փրամադրել Նամաձայնագրով նախատեսված իրավունքներ՝ նպատակ ունենալով սահմանելու եւ իրականացնելու ավիաձեռնարկությունների կողմից նշանակված միջազգային օդային հաղորդակցություններ այն երթուղիներով, որոնք սահմանված են Նավելվածի համապատասխան բաժնում,

- Նամաձայնագրի դրույթների համաձայն, սահմանված երթուղիներով պայմանավորված հաղորդակցություններ իրականացնելիս, Նամաձայնագրի մյուս կողմի նշանակված ավիաձեռնարկություններին փրամադրել Նամաձայնագրով նախատեսված արտոնություններ, ինչպիսիք են՝ Նայասփանի Նանրապետության փարաձքի վրայով անվայրէջք թռիչք կատարելը, նշված փարաձքում կանգառներ կատարելը ոչ առեւտրային նպատակներով, նշված փարաձքում կանգառներ կատարել՝ ուղեւորներ, բեռ եւ փոստ օդանավ վերցնելու եւ իջեցնելու նպատակով,

- որպես արտոնություններ փրամադրող կողմ՝ անհապաղ փրամադրել Նամաձայնագրի մյուս կողմի նշանակված ավիաձեռնարկությանը կամ ավիաձեռնարկություններին համապատասխան շահագործման լիազորություններ,

- ապահովել, որպեսզի Նամաձայնագրի մյուս կողմի փարաձք ժամանման, փարաձքից մեկնման կամ այդ փարաձքում գտնվելու ժամանակ Նայասփանի Նանրապետության նշանակված ավիաձեռնարկության կողմից պահպանվեն օդանավերի շահագործման եւ օդանավակարական ծառայություններին վերաբերող օրենքները, կանոնները եւ ընթացակարգերը,

- Նամաձայնագրի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետով սահմանված օդանավերի շահագործման լիազորությունները չեղյալ հայտարարելը կամ Նամաձայնագրի 3-րդ հոդվածով նախատեսված իրավունքները կասեցնելը իրականացնել միայն Նամաձայնագրի մյուս կողմի հետ խորհրդակցություններ անցկացնելուց հետո՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ անհրաժեշտ է իրականացնել անհապաղ միջոցառումներ՝ կանխելու համար օրենքների եւ կանոնների հետագա խախտումները,

- իր փարաձքում երաշխավորել կալանքի արգելքը՝ կապված դատական գործերով արգելանքի կամ օդանավերին վերաբերող սեփականության իրավունքների որեւէ այլ սահմանափակումների, ինչպես նաեւ Նամաձայնագրի մյուս կողմի նշանակված ավիաձեռնարկությանը կամ ավիաձեռնարկություններին պատկանող սեփականության հետ,

- Նամաձայնագրի մյուս կողմի հարցման դեպքում փրամադրել անհրաժեշտ օժանդակություն՝ օդանավերի ապօրինի գավթման, օդանավերի, դրանց ուղեւորների ու անձնակազմի, օդանավակայանների ու օդագնացության միջոցների անվտանգության դեմ ուղղված այլ անօրինական գործողությունները, ինչպես նաեւ

քաղաքացիական ավիացիայի անվտանգության դեմ ուղղված ցանկացած այլ սպառնալիք կանխելու նպատակով,

- վավեր ճանաչել Նամաձայնագրի մյուս կողմի փրված կամ վավեր ճանաչված՝ դեռևս ուժի մեջ գրնվող թռիչքային պիլոտների և ավիացիայի ավիացիայի անվտանգության վկայագրերը և հավաստագրերը, պայմանով, որ այդ վկայագրերը և հավաստագրերը համապատասխանում կամ գերազանցում են Չիկագոյի 1944 թվականի դեկտեմբերի 7-ի «Միջազգային քաղաքացիական ավիացիայի մասին» կոնվենցիայով սահմանված նվազագույն չափանիշներին,

- Նայաստանի Նանրապետության փարաժքում գրնվող օդանավակայանների օգտագործման համար Նամաձայնագրի մյուս կողմի նշանակված ավիաձեռնարկության կամ ավիաձեռնարկությունների օդանավի համար սահմանված փորձերը և այլ վճարները չնախատեսել ավելի բարձր, քան այլ պետությունների օդանավերի համար սահմանված գանձումների ու վճարների չափերը,

- բացառությամբ սպասարկման ծառայության դիմաց գանձումների՝ մաքսափորձերից, հարկերից և գանձումներից ազատել Նայաստանի Նանրապետության փարաժքում վերցված օդանավի պաշարները՝ Նայաստանի Նանրապետության լիազորված մարմինների կողմից սահմանված թույլատրելի քանակի սահմաններում, նախատեսված Նամաձայնագրի մյուս կողմի նշանակված ավիաձեռնարկության կամ ավիաձեռնարկությունների կողմից պայմանագրային հաղորդակցություններում շահագործվող օդանավում օգտագործելու համար, ինչպես նաև Նայաստանի Նանրապետության փարաժք ներկրված պահեստամասերը՝ Նամաձայնագրի մյուս կողմի նշանակված ավիաձեռնարկության կողմից պայմանագրային հաղորդակցություններում շահագործվող օդանավի փեխնիկական սպասարկման կամ վերանորոգման համար,

- Նամաձայնագրի մյուս կողմի նշանակված ավիաձեռնարկության կամ ավիաձեռնարկությունների կողմից պայմանագրային հաղորդակցությունների վրա շահագործվող օդանավերը, ինչպես նաև դրանց հաշվեցուցակային գույքը, օդանավերում գրնվող վառելիքի և քայուղերի պաշարները, օդանավում առկա պաշարները (ներառյալ սննդամթերքը, ըմպելիքները և ծխախոտային արտադրանքը) ազատել բոլոր փեսակի մաքսափորձերից, հարկերից և գանձումներից Նայաստանի Նանրապետության փարաժք ժամանելու ընթացքում՝ պայմանով, որ այդ գույքը,

նյութերը եւ պաշարները մնում են օդանավում մինչեւ Նայասփանի Նանրապետության փարածքից մեկնելու պահը,

- երաշխավորել, որ Նայասփանի Նանրապետության փարածքով ուղիղ փարանցումով անցնող ուղեւորները, որոնք չեն հեռանում օդանավակայանում այդ նպատակով հարկացված փարածքից, կենթարկվեն համեմատաբար հեշտացված վերահսկողության՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կիրառվում են Նամաձայնագրի 7-րդ հոդվածով վերապահված անվտանգության կանոնները, ինչպես նաեւ ուղղված են թմրամիջոցների եւ հոգեմեդիկամենտների ներկրումը կանխելուն,

- ուղիղ փարանցումով փոխադրվող բեռներն ու ուղեբեռներն ազատել մաքսափորձից եւ այլ գանձումներից,

- համաձայն Նայասփանի Նանրապետության արժույթային կարգավորման նորմերի եւ կանոնների՝ Նամաձայնագրի մյուս կողմի նշանակված ավիաձեռնարկությանը կամ ավիաձեռնարկություններին փրամադրել նրանց ծախսերը գերազանցող եկամուտների գումարների ազատ փոխանցումների իրավունք,

- ապահովել, որպեսզի Նայասփանի Նանրապետության ավիաձեռնարկության կողմից առնվազն 45 օր առաջ Նամաձայնագրի մյուս կողմի հասարարմանը ներկայացվի իր ենթադրյալ հաղորդակցությունների չվացուցակը՝ նշելով հաճախականությունը, օդանավի տեսակը, ժամերը, նստատեղերի դասավորությունը եւ քանակը, ինչպես նաեւ չվացուցակի գործողության ժամկետը,

- Նամաձայնագրի մյուս կողմի նշանակված ավիաձեռնարկություններին փրամադրել Նամաձայնագրի հավելվածում սահմանված երթուղիներով օդային հաղորդակցությունների իրականացման հավասար հնարավորություն,

- համաձայնեցված հաղորդակցությունների իրականացման նպատակով փոխադարձության հիմունքով՝ երաշխավորել Նամաձայնագրի մյուս կողմի նշանակված ցանկացած ավիաձեռնարկության իրավունքը Նայասփանի Նանրապետության փարածքում ունենալ իրենց ներկայացուցչությունները՝ վարչական, առեւտրային եւ փոխնիկական անձնակազմով եւ այլն:

4. Սահմանադրական դարարանն արձանագրում է, որ Նամաձայնագրով կարեւորվում է ավիաձեռնարկությունների եւ դրանց ծառայությունից օգտվող անձանց շահերի հարաբերական հավասարակշռվածության ապահովումը, ինչը,

մասնավորապես, արտահայտված է այն հիմնավորմամբ, որ թեև սակագները սահմանելու իրավունքը վերապահված է ավիաձեռնարկությանը, սակայն այդ իրավունքը սահմանափակված է «ընդունելի մակարդակով» եւ շահույթի «հիմնավորված» լինելու պահանջներով (հոդվ. 14, կետ 1):

Միաժամանակ, սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ Նամաձայնագրով երաշխավորվել է ավիաձեռնարկությունների կողմից անընդունելի սակագների բացառման հնարավորությունը, որոնք անհիմն խտրական են, ոչ պարզաձև չափով բարձր կամ սահմանափակող են՝ «գերիշխող դիրքի չարաշահման բերումով», կամ արհեստականորեն ցածր են կամ հանգեցնում են գնի անկման (հոդվ. 14, կետ 2):

5. Օդային հաղորդակցության ոլորտում Նայաստանի Նանրապետության կողմից ստորագրված համաձայնագրերի գործողության իրավակիրառական պրակտիկայի ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ Նայաստանի Նանրապետությունն օդային հաղորդակցության վերաբերյալ ստորագրել է երեք փասնյակից ավելի երկկողմ եւ բազմակողմ համաձայնագրեր, որոնք կազմում են պետությունների միջև կանոնավոր օդային հաղորդակցության հաստատման, Պայմանավորվող կողմերի միջև երթելելության իրավունքների փոխանակման, օդագնացության, փոխադրման եւ կազմակերպական հարցերի կարգավորման իրավական հիմքը:

Միաժամանակ, իրավակիրառական պրակտիկայի վերլուծությունը վկայում է, որ Նայաստանի Նանրապետության կողմից կնքված այդ համաձայնագրերը գրեթե չեն գործել եւ ՆՆ օդային հաղորդակցության բարելավման հարցում անհրաժեշտ դերակատարում չեն ունեցել: Նման համաձայնագրերի կնքումը չի կարող ձեւական բնույթ ունենալ, ուստի դրանց վավերացման շրջանակներում առանձնահատուկ ուշադրության առարկա պետք է լինի դրանց նպատակահարմարության եւ այս ոլորտում առկա իրավիճակի համակողմանի գնահատման հարցը:

6. Սահմանադրական դատարանը միաժամանակ արձանագրում է, որ Նայաստանի Նանրապետությունը, միացած լինելով Միջազգային օդային փոխադրումներին վերաբերող որոշ կանոնների միասնականացման մասին 1929 թվականի հոկտեմբերի 12-ի, Միջազգային քաղաքացիական ավիացիայի մասին

1944 թվականի դեկտեմբերի 7-ի Չիկագոյի, Օդանավերում կատարվող հանցագործությունների եւ մի շարք այլ ակտերի մասին 1963 թվականի սեպտեմբերի 14-ի Տոկիոյի, Օդանավերի անօրինական զավթումների դեմ պայքարի մասին 1970 թվականի դեկտեմբերի 16-ի Նաագայի, Քաղաքացիական ավիացիայի անվտանգության դեմ ուղղված ապօրինի գործողությունների դեմ պայքարի մասին 1971 թվականի սեպտեմբերի 23-ի Մոնրեալի կոնվենցիաներին, Միջազգային օդային փրանզիտ հաղորդակցությունների մասին 1944 թվականի դեկտեմբերի 7-ի Չիկագոյի պայմանագրին, Միջազգային քաղաքացիական ավիացիայի մասին կոնվենցիայի փոփոխմանը վերաբերող 1977 թվականի սեպտեմբերի 30-ի եւ 1984 թվականի մայիսի 10-ի Մոնրեալի, Միջազգային օդանավակայաններում բռնության անօրինական ձեռնարկումների դեմ պայքարելու մասին 1988 թվականի փետրվարի 24-ի Մոնրեալի արձանագրություններին, սրեղծել է միջազգային իրավական պարշաճ հիմք երկկողմ արդյունավետ պայմանագրային հարաբերություններ հաստատելու համար:

Սահմանադրական դատարանը միաժամանակ նշում է, որ Նայաստրանի Նանրապետությունը միացել է նաեւ Չիկագոյի 1944 թվականի դեկտեմբերի 7-ի «Միջազգային քաղաքացիական ավիացիայի մասին» կոնվենցիայի մի շարք հավելվածների, լրացումների եւ փոփոխությունների արձանագրությունների (1994 եւ 1996 թթ.): Քանի որ համաձայնագրում «կոնվենցիա» եզրույթը ներառում է եւ՛ հիշարակված կոնվենցիան, եւ՛ դրա բոլոր հավելվածներն ու փոփոխությունները, ապա կարելու է դրանց նկատմամբ Նամաձայնագրում արված այն վերապահումը, ըստ որի՝ «այդ հավելվածները կամ փոփոխություններն ընդունելի են երկու Պայմանավորվող կողմերի համար» (հոդվ. 1, կետ ա):

Նշված միջազգային պայմանագրերը ՆՆ Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի համաձայն Նայաստրանի Նանրապետության իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մասն են հանդիսանում, եւ քննության առարկա Նամաձայնագրում ամրագրված դրույթները չեն հակասում միջազգային իրավունքի հանրաճանաչ սկզբունքներին:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից եւ ղեկավարվելով Նայաստրանի Նանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետով, 102-րդ հոդվածի առաջին եւ չորրորդ մասերով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Նայաստրանի

Նանրապետության օրենքի 63 եւ 64-րդ հոդվածներով, Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. 2012 թվականի նոյեմբերի 29-ին Երեւանում ստորագրված՝ Նայասարանի Նանրապետության կառավարության եւ Թուրքմենստանի կառավարության միջեւ օդային հաղորդակցության մասին համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրությանը:

2. Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրության 102-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է եւ ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՆՈՂ

Գ. ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

30 ապրիլի 2013 թվականի
ՄԴՈ-1090